

zeket az emlékoszlopokat egyetlen hatalmas, felirattal ellátott kőtömbből emelték. Széles lapjuk körvonalai belemaródnak Kína egébe. Utak mentén, templomok udvarán, síremlékek mellett lépten-nyomon beléjük ütközünk. Mindjük valamely eseményről, valakinek az akarataról vagy valamiféle jelenlétről tudósít, az utazó kénytelen megtorpanni előttük, farkasszemet nézni velük. A roskatag Birodalom szüntelen ingadozása közepette ezek az oszlopok állandóak csupán.

Írás és faragott kő: ennyiből áll a sztélé, mely ugyanakkor test és lélek, hiánytalan létező. Ami tartja és ami rajta nyugszik, pusztá ornamentika, olykor talmi csillogás.

Talapzata földhalom vagy zömök piramis. Legtöbbször pedig hatalmas, feszülő nyakú, gonosz állkapcsú, a súly alatt ívbe görbedő lábú teknősbéka. Valóban jelképes állat, azzá teszi mozdíthatatlan tartása és a dicsőítendő tehernek alávetett kiállása. Csodálatos magasságú koráért: évezredek óta hordozza létét minden különösebb sietség nélkül. S ne feledjük, hogy páncéljának pikelyei mágikus jóslatot rejtenek: a boltozatos forma az égbolt héjának másolata, s pontosan tükrözi annak minden apró részletét. Ha tussal bedörzsöljük, és tűz felett kiszáritjuk, a jövő egének verőfényes vagy viharos tájai éppoly tisztán kirajzolódnak, akár a nappali égen.

A piramis alakú talapzat nem kevésbé nemes. Az elemek csodálatos egymásra rétegződését jeleníti meg: az alapzat karmosan hullámzik, feljebb hegyvonulatok dárda-csúcsai, majd a fellegek, s legvégül a villogó sárkány betöltötte tér, a Bölcs Uralkodók lakhelye következik. – Innen tör a magasba a Sztélé.

Az oromdíszben, a kőtábla rezzentelen homloka felett összefonódó, erőből duzzadó szörnyek gomolyognak kettős vonalban, s középpütt helyet hagynak a dinasztia-feliratnak. A klasszikus Sztéléken, a pikkelyes testek, hemzsegő lábak, farokcsontok, karmok és tövises között olykor legömbölyített peremű, kerek lyukak hatolnak át a kövön, s ezeken keresztül a távoli ég azúrkék tekintete szegeződik a szemlélőre.

*

A Hanok uralkodása alatt, idestova kétezer évvel ezelőtt, a koporsó földbetételek a sír mindkét végébe széles fatömböket állítottak. Legömbölyített peremű, kerek lyukat fúrtak a fába középtájt, ez tartotta a csörlő tengelyét, melyről a halott függött nehéz, festett ládába zártan. Ha a halott szegény volt, s a szerkezet célratörőbb, megtette a nyíláson átbújtatott egyszerű kötél is. A Császár vagy valamelyik herceg esetében a nehezebb súly és az illendőség egyaránt úgy kívánta, hogy kettős csörlőt, következésképpen négy tengelytartó furatot alkalmazzonak.

Ezeket az egy-egy szemrésnyi lyukkal átfúrt fatámasztékokat már akkor is a „Sztélé” névvel illették, s az elhunyt érdemeit és tisztségeit felsoroló feliratokkal díszítették. Az oszlopok szorosan a temetéshez kötődő rendeltetése később szélesebbé vált: végül már nem

52

csupán az adott tetem, hanem különféle győzelmek, határozatok, jámbor fogadalmak, s a vallási, szerelmi vagy éppen baráti odaadás dicshimnuszainak súlyát is viselték. – A tengely helye viszont megmaradt.

*

A Hanok uralma előtt ezer évvel, a Csú-ház, a Szenttartások nagymesterei uralkodása idején már használták a „Sztélé” szót, ám mást jelöltek vele, s kétségtelenül ez volt az eredeti jelentés. Meghatározott, ám azóta már elfeledett formájú kőoszlop megnevezésére szolgált. Az oszlop a templomok központi termében vagy azok előterében, a szabad ég alatt állott. Rendeltetéséről a következőket tudjuk:

„Az áldozat napján, olvashatjuk a Szenttartások Könyvében, a Herceg vezeti oda a foglyot. Amint a menet belép a kapunk, a Herceg az áldozatot a Sztéléhez köti.” (Hogy nyugodtan várja be a végső döfést.)

A ceremónia első állomása ez tehát. Idáig vezetett, s itt tört meg a tömeg vonulása. Még ma is mindenki megtorpan, ha a palotáktól a nomádok fedelei felé tartó állandó menetelésben mindvégig mozdulatlanul álló Sztélé elé ér.

A Krónikás hozzát teszi: „Minden templomnak megvolt a maga Sztéléje. Az oszlop által vetett árnyékon mérték le a nap állását.”

Ez mindmáig így van. Az ősi rendeltetések egyike sem merült feledésbe: a kőből faragott sztélé nemcsak a faoszlopba fúrt lyukakat őrzi, de az áldozati oszlop által betöltött időjelző szerepe is megmaradt, csak éppen már nem a napfény vetítette árnyék-ujj mutatta pillanatot rögzíti. A ráhulló fény korántsem a Kegyetlen Égitesttől származik, nem jár körbe annak útját követve. Az öntudatának mélyéről sugárzó fény világítja meg: a bolygó belül lakozik, a pillanatot állandósult.

*

A felirat kötelező stílusa a Wen, melyet nem nevezhetünk nyelvezetnek, hiszen nem hasonlítható egyetlen más nyelvezethez sem, és nem használható a mindennapi közlekedésben. Ez afféle szimbolikus játék, minden egyes eleme jelenthet bármit, s funkcióját csakis az általa éppen elfoglalt helyen töltheti be, jelentése annak függvénye, hogy itt és nem amott áll. Ezek az Írásjelek, melyeket az ősi gondolkodás kristálytisza törvényei fűznek össze, s melyek éppoly egyszerűek, akár a hangjegyek, egymástól függenek, összekapaszknak, s szétbogarozhatatlan hálónak állnak össze, úgy, hogy a szöveget még készítője sem fejtheti fel többé. Mihelyt a betűket sziklába faragták – melyet rögtön értelemmel itatnak át –, máris levedlik a változékony emberi értelem formáit, a kő gondolatává válnak, s átveszik annak lényegét. Ebből ered határozott elrendezésük, tömörségük, benső egyensúlyuk és sarkosságuk, mely éppoly szükségszerű jellemzőjük, mint amilyen a kristályszerkezet esetében a geometrikus elrendeződés. S innen ered dacos megvetésük is mindazok iránt, akik a rejtegetett tartalom kimondására akarják rábíni őket. Lenéznek olvasóikat. Semmi szükségük emberi hangra, ze-

nére. Megvetik a változékony hangszínt, s az egyes szótagokat, melyek különböző vidékek tirtarka dialektusait aggatják rájuk. Nem egyszerűen kifejeznek valamit, ők a jelentés. A lét.

*

A vonások csak szépek lehetnek. Ezek az Írásjelek oly közel állnak az eredendő formákhoz (ember az ég tetője alatt – ég felé hajított nyílvevő – szélfúttá sörényű, futásban görbült lábú ló – háromcsúcsú hegyormok, vagy a szív, pitvaraival és az aortával), hogyan nem tűrik a tudatlanságot, ügyetlenséget, Azonban ezek az emberi szem észlelte, izmok, ujjak és remegő emberi eszközök megformálta látomások az idők során átalakuláson mentek át, s így tudásukba a művészet is beleépült. – A maiak éppen csak kifogástalanok, semmi több, a Jong-Csegek idején rendkívül nemesvonalúak voltak, a Mingek alatt karcsúak, elnyújtottak, akár megannyi elegáns fokhagymagerezd, a Tangok idején klasszikusan mívesek, a Hanok idején vastagok és erőteljesek, s még ennél is tovább mehetnénk vissza az időben, egészen a dolgok görbületéhez idomított pusztá szimbólumokig. Ám a Sztélék hagyománya a Hanok uralkodásától eredeztethető.

Hiszzen az írásjegyek nélküli, vakon meredő kőtábla éppoly semmibe tartó, éppoly borzalmas, mint egy vonások nélküli arc. Sem a faragott kőhengerek, sem a formátlan sziklatömbök nem méltók a Sztélé névre. Még kevésbé azok a talapzat és térbeliség nélküli, a négy-szögletű tárgyat körülfogó levegő érzetétől megfosztott alkalmi feliratok, melyek mindössze az arra járók játéka, lejegyzett történetkéik győztes csatáiról, továbbadott szeretőkről, s más efféle szócséplés.

*

◁ A tájolás sem közömbös. A Sztélé dél felé néz, ha hivatalos közleményt hirdet, ha az Uralkodó hódolatát fejezi ki valamely Bölcs előtt, ha a politikai rendszert dicsőíti, ha uralmi himnusz áll rajta, vagy az Uralkodónak népe iránt érzett odaadásáról tanúskodik, tehát olyasmiről beszél, amit az Egek Fia, aki arccal délnek uralkodik, jónak látott törvényerőre emelni.

Tiszteletből északra, a tiszta sötétség hona felé fordulnak a barátság Sztéléi. Keletnek a szerelmesekéi, hogy a hajnal megszépítse legkedvesebb vonásaikat és ellágyítsa a rútakat. A véres nyugat vöröslő palotája felé emelkednek a harcosok és hősök oszlopai. De vannak útmenti Sztélék, melyek a vándorlás önkéntelen irányához alkalmazkodnak. Egytől egyig fenntartások nélkül átadják magukat az elhaladóknak, az öszvérhajcsároknak, a kocsisoknak, az eunuchoknak, az útonállóknak, a kolduló szerzeteseknek, a porlepte szegényeknek, a kufárok tekintetének. Feléjük fordítják jelektől fénylő arcukat, ők pedig terhük alatt görnyedve vagy éppen rizsre, paprikára kiéhezetten továbbhaladnak, pusztá útjelzőknek tekintve az oszlopokat, melyek így mindenki számára hozzáférhetőek, de a legjavát csak keveseknek tartogatták.

Akadnak olyanok is, melyek sem délre, sem északra, sem keletre, sem nyugatra nem néznek, de még csak valamiféle kétes irányhoz sem igazodnak, hanem magát a helyet, a közepet jelölik. Akár a kifordított kövek vagy a mindig takarásban lévő falsíkra faragott boltívek, je-

54

leiket a földnek ajánlják, melyet pecséttel zárnak le. Másfajta, különös birodalom közleményei ezek. Megtűrjük vagy nemlétezőnek tekintjük őket, minden magyarázkodás vagy szükségtelen kommentár nélkül – de sosem találkozhatunk valódi szövegükkel: csupán egy-egy lenyomatot vihetünk magunkkal.

Se korszakok, se dinasztiák

宣無
年朝
譎心

Megemlékezni a közbecsülésnek örvendő Bölcsokről, felsorolni az Igazakat, beleiáltani minden erre járó arcába, hogy élt a föld színén ez és ez, hogy mily kiváló volt, és mi volt erénye,

Mindez nagyon is helyénvaló. Ám nem az én dolgom: oly sok serény száj fecseg erről! Hány virtuóz ecset cirkalmaz ügyesen formákat, formulákat,

Az emléktáblák valósággal egymást érik, akárcsak a Birodalmi Út mentén ötszáz lépésenként vigyázó őrtornyok.

*

Fülelek mindarra, ami ki nem mondatott, alávetem magam a törvényerőre nem emelt szabálynak, leborulok a még sosem létezett előtt,

Örömömet és életemet és részvéteimet áldozom, hogy hirdethessem az időtlen rendeleteket, hatalomra nem jutott dinasztiákat, a személytelen neveket, névtelen személyeket,

Mindazt, amit Legfelsőbb Ég magába ölel, az ember pedig észre sem vesz.

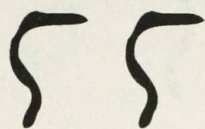
*

Senki más uralma ne jelölje tehát időmet, sem az államalapító Hsziáké, sem a törvényhozó Cseuké, sem a Hanoké, sem a Tangoké, sem a Szungoké, sem a Jüanoké, sem a Hatalmas Mingeké, sem a legtisztább Csingeké, akiknek odaadó szolgája vagyok, Sem a legutolsó Csingé, akinek dicsőségéről a Kuang-Sziü korszak is kapta nevét –

*

Csupán ez időtlen és véget nem érő, sajtóságos jegyekkel nem jellemezhető korszaké, melyet mindenki megszilárdít és dicsőít magában

Hajnaltájt, mikor szíve trónjára lép, mint Bölcs és mint Uralkodó.

A három ősi himnusz

A három ősi himnusz, melyet a három Fejedelem nevezett el Tavaknak, Örvénynek, Fellegeknek, kihullottak mindenki emlékezetéből.

Jegyeztessenek ide újra:

Tavak

A tavak gömbölyded tenyerükbe merítik az Égnek arcát:
Elforgattam a szférák gömbjét, hogy megfigyelhessem az Eget:
A szám szerint tizenkét tavon testvéri csendülések:
Megalkottam a hangnemek tizenkét harangját.

*

Mozgékony tó, folyékony és kifordított égbolt, zenei csengettyű,
Bárcsak üteimeimre megcsendülne az ember is a hatalmas Legfensőbb Égbolt alatt.
Éppen ezért uralmam himnuszát elneveztem Tavaknak.

之作
咸池

Örvény

Az ember a mélységgel szemtől szemben töpreng lehajtott fejjel.
Mít lát vajon alján az ásító üregnek? A földalatti éjt, az Árny-birodalmat.

*

Ó, magam, önmagam fölé hajoltan borzongok csupán,
Érzem, zuhanok, felriadok, s már csak az éjszakát kívánom látni.

之作
大淵

Fellegek

Ők a végtelenül magas és tiszta Legfensőbb Égbolt látható gondolatai. Néme-
lyikük együttérzéssel, esőcseppekkel terhes.
Mások gondokat, ítéletet vagy mogorva haragot
görgetnek magukkal.

*

Bárcsak a kincseimben dúskáló vagy éppen csapásaim alatt görnyedező ember felismerje ben-
nem, a Fiúban, ősei Égboltjának rendelését.
Éppen ezért uralmam himnuszát neveztem Fellegeknek.

之作
承雲

56

A Mani-beli emberek

為以
信香

Ami emezeket illeti, nem egyetlen oszthatatlan alapvetettség alapján, hanem KETTŐT: ők a Mani-beli emberek.

Elutasítják a házasság intézményét, kiveszik részüket mindabból, ami korántsem házasság, vagyis szótlánul párosodnak, akár a teknőc vagy a kígyó.

Megvetéssel illetik az orvosokat, és nyakló nélkül habzsolják a gyógyításra való mérgeket. Megátokozzák a húst, mielőtt megennék, barátaikat, mielőtt megszeretnék őket, valamelyik alapvetet, mielőtt imádnák,

Fényes nappal mindent megálmodnak, és szemmel tartják az összes árnyat... Ám mindez még nem érdemelne feliratot, említésre is alig-alig lenne méltó,

Ha nem használnának mindannyian mágikus illatot: szagukról felismerhetitek őket.

Tízezer év

萬歲萬歲萬歲

E barbárok félreveszik a fát, a téglát és az agyagot, és sziklába vájják házaikat, hogy örökké álljanak!

Tisztelik a sírokat, melyeknek minden érdeme, hogy fennmaradtak, a szójhagyomány szerint vénséges hidakat és a rendkívül kemény kőből emelt templomokat, melyeknek egyetlen eresztéke sem lazult meg.

Kérkednek, hogy a napok sora szárítja habarczukat, hogy minden egyes hold az ő kőlapjaikat csiszolva húny ki, és semmi sem kezdheti ki a tartósságot, melyet e tudatlanok, e barbárok aggattak magukra!

*

Te, Han fia, kinek bölcsessége tízezer évet, tízezerszer tízezer évet átfog, őrizkedj az effajta hányavetiségtől!

Semmi, ami mozdulatlan, nem kerülhet ki öröletlenül az idő vasfogai közül. A tartósság nem a szilárd dolgok rendeltetése. A rendíthetetlen nem falaitokban lakozik, hanem bennetek, lomha emberek, állandó emberek.

A romlás, ha nem támadja is meg a művet, elemészti a munkást.

Lakjék csak jól nyugodtan: van elég duzzadó fatörzs, eleven színesség, esőmosta, napfokított aranyozás.

57

Építsetek a homokra. Locsoljátok meg bősséggel az agyagot. Fából ácsoljátok áldozati emelvényt:
a homok csakhamar beomlik, az agyag felrepedezik, a kettős tető telehinti forgácsaival
a padlót:

Az áldozat elfogadtatott!

*

Mármost ha el kell viselnetek az arcátlan kő és a gőgös bronz látványát, szenvedje el a kő és
a bronz is a fa romlandóságát, és idomuljanak roskatag erőfeszítéseishez:
Csak semmi lózungás: tiszteljük a korok sorozatos zuhanását és a falánk időt!

Tiszteletadás az értelemnek

Irigyeltem az emberektől a csalhatatlannak hirdetett Értelmet, s hogy a
végére járjak, kijelentettem: a Sárkány mindenható, ugyanakkor
hosszú és rövid, kettős és egy, hiányzó és jelenvaló, s vártam, hogy
az emberek majd harsány kacajra fakadnak – ám ők

Hittek nekem.

Ezek után Rendeletet hoztam, kidoboltattam, hogy a kifürkészhetetlen
Égbolt hajdan szétpukkadt, mint egy csillagszirmú virág, és nyarak,
holdak, napok és pillanatok pollenjét szórta a Hatalmas Űrbe:

Erre ők naptárt csináltak.

Úgy döntöttem, hogy minden ember egyenértékű, mindben ugyanaz a felbecsülhetetlen ér-
tékű láng lobog, s inkább öljék meg a legjobb teherhordó tevét, mintsem a sánta, ma-
gát is alig vonzó tevépásztort. Reméltem, hogy valaki meghazudtol – ámde

Mindezt helybenhagyták.

Ekkor a Birodalom széltében-hosszában kifüggesztettem egy határozatot, mely szerint a Csá-
szárság többé nem létezik, a nép mostantól fogva Egyeduralkodó, maga-magát kormá-
nyozza, a korszakok eltöröltetnek, mindent egyről kell újrokezdeni:

Ők előlről kezdtek mindent.

*

Ekkor bizalmuk előtt fejet, hiszékenységük malmára vizet hajtva közhírré téttem: Tisztel-
jétek az emberben az embert, s a többi létezőben a lét sokarcúságát!

Ekkor azonban álmodozónak és árulónak tituláltak, s azt állították, hogy az Ég megfosztott
fejedelmi erényeimtől és trónomtól.

其其
民國
無無
嗜師
慾長

58

死
朋
生
友

A távolból

A távolból, hatalmas távolokból futok feléd, mindenkinél drágább barátom.
Lépteim széthasogatták a minket elválasztó, rémítő teret.
Gondolataink már jó ideje két különféle létezésben lakoztak: most íme, újra egy-
azon hullámvásba kapcsolódnak, egyazon sugarak hatják át testüket.

*

Nem felelsz. Engem méregetsz. Elkövettem-e bármit, ami nem helyénvaló? Hát nem vagyunk
újra együtt: nem te volnál a legdrágább mind között?
Tekintetünk elkerüli a másikat. Mozdulataink már nem szimmetrikusak. Titokban szemmel
tartjuk egymást, akár az idegenek vagy a harapós kutyák.
Valami elválaszt egymástól. Régi barátságunk közénk áll, mint egy hulla, magunk fojtottuk
meg talán. Közös, hideg, nehéz teherként cipeljük.
Óhó, öljük csak meg újra mérészen! S az ezután születendő órák idejére alkossunk új, eleven
barátságot elővigyázatosan.
Így akarod te is, ó, új barátom, jövődő lelkemnek fivére?

A vámpír

Barátom, ó, barátom, testedet szép vörösre lakkozott koporsóba fektet-
tem, nem kevés pénzembe került ez,
Lelked bizalmas nevét rávezettem e táblácskára, melyet szorgosan gondo-
zok most,
De nem kell többé lényeddel törődnöm: „Az élő holtak tekinteni vétek az
ember ellen!
Micsoda tapintatlanság a holtat élőnek tekinteni! S félő, hogy így nagyonis kettős élőlényt
teremtünk!”

之
死
而
致
生
之
不
知
之
死
而
致
死
之
不
仁

*

Barátom, ó, barátom, legjobb meggyőződéseim ellenére sem vagyok képes elhagyni téged!
Keljen életre hát ama kétes lény, mely nem szellem, de nem is eleven és nem is holt.
Hallgass rám,
Ha van még kedved szívni az édeskés, a fanyarul-fűszeres életet,
Ha van még kedved szempilláddal verdesni, mellkasodat levegővel tölteni, érezni a bőröd alati
lúktetést, hallgass rám,
Légy az én Vámpírom, ó, barátom, éjjelente ne feszélyezd magad, s minden sietség nélkül
egyre csak idd szívem forró italát.

59

Hogy a kedvében járjak

倒擄
血綯

Hogy a kedvében járjak, megéltem életemet. Erőmet a végsőkig feszítve, ki-
merülten még mindig azon töröm magam, miképpen járhatnék ked-
vében:

Ő, az asszony, szereti szagatni a selymet: száz ölnyi muzsikáló szövetet hozok ajándékkép-
pen. Ám e sikoly neki nem elég újdonság.

Szereti látni, amint patakokban folyik a bor, s az emberek megrészegülnek: ám nem elég fa-
nyar a bor gőze, nem száll már a fejébe.

*

Hogy a kedvében járjak, kifeszítem kopottas lelkemet: reccsenve szakad szét a körme nyomán.
Véremet mint italt, tömlőbe töltöm.

Ekkor talán reám akasztkodik mosolya.

Könyörgés

勞月
心出
慘照
兮兮

Kérlel majd mosolyával, tekintetével, rádhagyatkozással és ajándékokkal,
melyeket dacos leányként elvből visszautasítasz,

Esdekel majd, mondd meg, mire vágyol, mire szomjazol, miféle cicomához
volna kedved – vérvörös nászi alsóneműhöz, versekhez, dalhoz, áldo-
zathoz...

*

E hitvány férfiú – ki én magam vagyok – még koldulni se méltó, s csupán a téged kísértő kusza
formákat, jelenéseket, illékony mozdulatodat kéri könyörögve, te táncoló madárka!

Vagy árnyalatlan hangodat, vagy csak e hajadba villant, kékes visszfényt. Ámde lelkedet, mely
a Bölcs szemében tízezerszeresen nehéz,

Zavarba ejtő lelkedet önnön mélyébe rejtsd el gondosan,

Szép fiatal lány, hallgass!

Egy fiatal lány dícsérete

Elöljárók, ti csak emeljétek diadalívet a tisztas hitveseknek. Hirdessétek a rátarti özvegyeket az útnak szélén-hosszán. Habarccsal, műmárvánnyal, száradt sárral magasztaljátok az égig e tiszteletreméltó asszonyságok erényeit – ez a ti tisztetek.

De korántsem az enyém, ki röpké szavakkal, párás szemem ívével, torkomban dobogó szívvel, verdeső tengerrel valaki más előtt rovom le hódolatom adóját.

★

Egyedül neki szól mindez, a Fialat Leánynak. Hisz a világon minden férfit neki ígértek – de még egy sem övé.

Őneki, akinek kibontott haját pomádé, hűség nem zabolázza, szabadon hátrahull – szemöldöke pedig mohaillatú.

Őneki, akinek már van melle, de még nem szoptat, szíve, de még nem szeret, termékenységget ígérő méhe, de még korához illőn meddő.

Őneki, aki a jövő kincseiben dúskál, aki még mindent választhat, mindent megkaphat, s aki talán mindeneknek szülője.

Őneki, aki kész a menyegzői csészéhez emelni ajkát, remeg egy kissé, egy szót se tud kinyögni, már elszánta magát, hogy iszik – de még nem ivott.

Sztélé a vágnak

而
不
成
為

A hegycsúcsp próbára tette súlyodat. Még ha el nem is éred, ne legyen úrrá rajtad a bosszúság: vagy nem latolhattad talán meg tekinteteddel?

A rugalmas út elnyúlik talpad alatt. Még ha nem is számlálod kapuit, hídjait, tornyait, állomásait – kedved mindezt bejárja.

A tiszta lányka felszítja szerelmedet. Ha nem láttad is mezítként, amint szava elakad, védekezni képtelen – vágyad szemléli őt.

★

Emelj tehát emléket itt az Elevenítő Vágnak, mely mindenek ellenére kiszolgáltatta neked a föléd magasló hegyet, a nálad messzebbre szaladó utat,

S akarja, nem akarja, ajkad prédájául leterítette eléd a tiszta leánykát.

Mongol italáldozat

Itt fogtuk el élve. Minthogy derekasan küzdött, felajánlottuk, szolgáljon közöttünk: de ő holtában is Hercegének hódolt.
Elvágtuk lábán az inakat: hűségét bizonyítandó karjával hadonászott. Mindkét karját levágtuk: világgá üvöltötte Ura iránti odaadását.
Egyik fülétől a másikig felhasítottuk száját: szemével hunyorogva jelezte, tántoríthatatlan.

令他
我日
得再
之生
當

★

Kiszúrtuk szemét, mint a katonaszökevényeknek, de fejét elismeréssel széthasítva loccsant-
suk ki most a bátrak kumiszát, áldozunk e szavakkal:
Ha majd újjászületsz, Csen Huo-csang, tisztelj meg, és szüless miközénk.

Szokásjog

Alávetem magamat a csata utánra vonatkozó íratlan szabálynak: A győztes bánjék méltóképpen a legyőzöttel, s kínálja őt inni a tisztelet kelyhéből (így becsülettel megemlékezik diadaláról).

Jöjjön tehát a harc, a támadás, a támadás után pedig a tiszteletadás: ígérem, betartom az előírásokat.

De míg az ivótülköket langyosított borral töltöm színültig – s miközben ellenfelem iszik – lelkem feneketlen mély kútjába csordulnak alá

Tartózkodó és szertartásos nevetésem lanyha hullámai.

而勝
以則
請洗

Kontárok

Az Égbolt huszonnyolc házában lakoznak: a csillagokkal kivert Orsó, mely selymet sose szőtt,

Kötéllel nyakán a sziporkázó Bika, mely nem bírja elvontatni szekerét,

A milliárd szemből bogozott háló, mely a nyulakat oly szépen bekeríti, s mégsem fog egyet sem soha,

A Rosta, mely sosem rostál, a Kanál, mellyel sosem mernek, s még olajat sem mérnek!

És a földhözragadt kézművesek népe csalással, tehetetlenséggel vádolja az égieket.

A költő így szól: Ragyognak.

不雖
成則
報七
章襄

A távollét hatalmának dicsérete

高頌

Egyáltalán nem kívánok jelen lenni, sem hívatlanul beállítani, sem testben-ruhában megmutatkozni, sem személyem látható súlya által uralkodni, Sem fennhangon megfelelni a gáncsoskodóknak, sem kérlelhetetlen tekintettel megfékezni a lázadókat, sem rendreutasítani a csaló minisztereket egyetlen mozdulattal, hogy fejüket körmöm végére tűzzem.

A távollét csodálatos hatalmával uralkodom. Kétszázhatvanhat palotámban, melyet tejüveg függőfolyosók kötnek össze, csupán nyomaim váltakoznak.

Zenét adnak elő árnyam tiszteletére, a tiszték üdvözlik üres trónszékemet, feleségeim jobban kívánják azokat az éjjeleket, melyeken nem kegyeskedem megjelenni.

Ölyön vagyok, akár a Szellemek, melyeket nem lehet elűzni, hisz láthatatlanok – sem fegyver, sem mérge nem hathat el hozzám, nem tudja, hol talál meg.

Lackfi János fordításai

Sztélék Ksziao Ksziu sírjánál (Kr. e. 518)